

10. Το Παλάτι, ο Ιππόδρομος και οι Δήμοι

Το παλάτι είναι ο τόπος διαμονής του αυτοκράτορα, αλλά και το κέντρο διοίκησης της αυτοκρατορίας. Ο ιππόδρομος είναι ο χώρος έκφρασης και ψυχαγωγίας του λαού. Τα σωματεία των Δήμων οργανώνουν τους αγώνες που γίνονται εκεί.

Το σημαντικότερο από τα έργα του Κωνσταντίνου στη νέα πρωτεύουσα ήταν το **ιερό παλάτι**¹. Στο εσωτερικό του, εκτός από την κατοικία του αυτοκράτορα και της οικογένειάς του, υπήρχαν κτίρια για τη στέγαση των κρατικών υπηρεσιών, αίθουσες υποδοχής των επισκεπτών, τραπεζαρίες και χώροι για τη φιλοξενία τους, εκκλησίες και παρεκκλήσια. Το οικοδομικό συγκρότημα συμπλήρωναν τα κτίσματα για τη διαμονή της φρουράς και των αξιωματούχων του παλατιού και τα εργαστήρια των τεχνιτών που το φρόντιζαν και το συντηρούσαν.

Όλα αυτά συνδέονταν με υπαίθριες στοές, διαδρόμους, εσωτερικές αυλές και κήπους, οι οποίοι ήταν διακοσμημένοι με κρήνες², ψηφιδωτούς διαδρόμους και έργα τέχνης, αλλά και με σπάνια φυτά και άνθη.

Προέκταση των χώρων του παλατιού και φυσική συνέχειά του ήταν ο **ιππόδρομος**. Ως πρότυπό του είχε το Κολοσσαίο της Ρώμης, αλλά ήταν προσαρμοσμένος στον χώρο του παλατιού και της νέας πρωτεύουσας. Στις μαρμάρινες κερκίδες³ του κάθονταν χιλιάδες θεατές, αρκετές φορές τον χρόνο, για να χαρούν τις ιπποδρομίες, τους αγώνες και τις άλλες εκδηλώσεις που γίνονταν εκεί. Οι ιπποδρομίες γίνονταν σε καθορισμένες ημερομηνίες και τις παρακολουθούσε συχνά και ο αυτοκράτορας από το ειδικό θεωρείο του. Ιπποδρομίες γίνονταν, με άδεια του παλατιού, και σε κάποιες έκτακτες περιπτώσεις για να γιορταστούν ευχάριστα γεγονότα ή για να τιμηθούν ξένοι άρχοντες ή πρεσβείες που επισκέπτονταν την Πόλη. Στη διάρκεια των ιπποδρομιών οι θεατές επευφημούσαν τον αυτοκράτορα και συχνά εξέφραζαν σ' αυτόν τα αιτήματα ή και τα παράπονά τους.

1. Το Παλάτι ήταν χτισμένο στην πλευρά ενός λόφου, πάνω από τον Βόσπορο και την Προπονίδα.

2. Οι ιπποδρομίες ήταν το αγαπημένο αγώνισμα των Βυζαντινών.

¹ **παλάτι**: κατοικία του αυτοκράτορα. Πήρε το όνομά του από τον Παλατίνο λόφο της Ρώμης.

² **κρήνη**: υπαίθρια πηγή.

³ **κερκίδα**: σειρά καθισμάτων αρχαίου θεάτρου.

Η οργάνωση των ιπποδρομιών είχε ανατεθεί στους Δήμους. Οι **Δήμοι** ήταν αθλητικά σωματεία, που είχαν μέλη και οπαδούς πολίτες που τους άρεσαν οι ιππικοί αγώνες. Από τα χρώματα των στολών και των λαβάρων τους, οι Δήμοι ονομάζονταν Πράσινοι, Βένετοι (Γαλάζιοι), Λευκοί και Κόκκινοι. Το κοινό πάθος για τη νίκη των ομάδων τους όμως τους έκανε να φιλονικούν συχνά μεταξύ τους.

- Πώς φαντάζεστε την καθημερινή λειτουργία του παλατιού;
- Τι είδους αγώνες γίνονταν στον Ιππόδρομο; Ποιος είχε την ευθύνη της οργάνωσής τους;

3. Ο ιππόδρομος γινόταν και τσίρκο

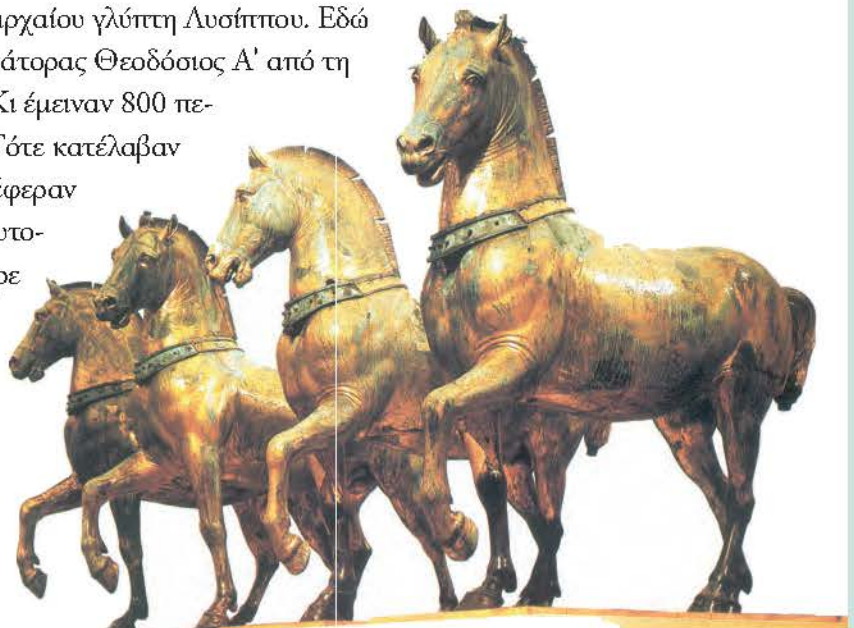
Σε περιόδους που δε γίνονταν ιπποδρομίες, ο ιππόδρομος μετατρέπονταν σε τσίρκο, που έμοιαζε πολύ με τα σημερινά. Ένας επισκέπτης της πόλης γράφει γι' αυτό:

«Σ' αυτό τον τόπο εμφανίζονται δεξιότητες απ' όλα τα μέρη του κόσμου, για να παρουσιάσουν τα νούμερά τους (ακροβατικές ασκήσεις, ταχυδακτυλουργίες, χορευτικά νούμερα και κωμικές παντομίμες). Φέρνουν, ακόμη, λιοντάρια και λεοπαρδάλεις, αρκούδες και ονάγρους (ασιατικούς αγριογάιδάρους) και τα βάζουν να παλεύουν μεταξύ τους. Σε κανένα μέρος του κόσμου δεν μπορεί να απολαύσει κανείς ένα παρόμοιο θέαμα».

Βενταμίν Τουδέλης (περιηγητής)

4. Μια παράξενη «ιπποδρομία»

Στον ιππόδρομο της Κωνσταντινούπολης, πάνω από την αφετηρία των ιπποδρομιών, ήταν στημένα τα τέσσερα χάλκινα άλογα του αρχαίου γλύπτη Λυσίππου. Εδώ τα έφερε (το 390 μ.Χ.) ο αυτοκράτορας Θεοδόσιος Α' από τη Χίο, την πατρίδα του Ομήρου. Κι έμειναν 800 περίπου χρόνια, ως το 1204 μ.Χ. Τότε κατέλαβαν την Πόλη οι Βενετοί και τα μετέφεραν στην πατρίδα τους. Ο Γάλλος αυτοκράτορας Ναπολέον τα μετέφερε για κάποια χρόνια στο Παρίσι. Το 1814 ξαναγύρισαν στη Βενετία και ως σήμερα κοσμούν την πλατεία του προστάτη της Αγίου Μάρκου. Η ιπποδρομία δεν τελείωσε. Το τέρμα της είναι στη Χίο...

4.α. Τα άλογα του Λυσίππου, όπως σώζονται σήμερα στη Βενετία.